

Op 3 september heeft de Raad voor de leefomgeving en infrastructuur (Rli) zijn advies 'Stop bodemdaling in veenweidegebieden: het Groene Hart als voorbeeld' aangeboden aan de ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Het advies is eveneens aangeboden aan de voorzitters van de Eerste Kamer en Tweede Kamer.

U ontvangt hierbij de link naar de webpagina van de digitale versie van het [advies 'Stop bodemdaling in veenweidegebieden: het Groene Hart als voorbeeld'](#). Indien u ook een gedrukt exemplaar wenst, dan kunt u dit via dezelfde link bestellen.

Bodemdaling leidt tot steeds meer problemen in veenweidegebieden. Welke keuzes moeten worden gemaakt om de negatieve effecten tegen te gaan?

Aanleiding en adviesvraag

In landelijke veenweidegebied daalt de bodem. Dit komt voornamelijk doordat het waterpeil wordt verlaagd om landbouwkundig gebruik mogelijk te maken. Verlaging van het waterpeil veroorzaakt veenoxidatie, waardoor de bodem daalt. Bodemdaling leidt tot steeds meer problemen, zoals CO₂-uitstoot en teruggang in natuur- en waterkwaliteit. Bovendien leidt het tot oplopende kosten voor waterbeheer. Voortgaan op het pad van ontwatering, met aanhoudende bodemdaling en CO₂-uitstoot tot gevolg, is op de lange termijn economisch, ecologisch en maatschappelijk onverantwoord. Met het oog op het tegengaan van de klimaatverandering en vermindering van CO₂-uitstoot (ook uit veen) is terugdringing van bodemdaling zelfs onvermijdelijk. De adviesvraag luidt: welke keuzes moeten worden gemaakt om de negatieve effecten van bodemdaling in het landelijke veenweidegebied tegen te gaan en door wie?

De bodemdaling in veenweidegebieden wordt in dit advies besproken met het Groene Hart als voorbeeld. Veel van de bevindingen en conclusies uit het advies zijn echter ook van toepassing op veenweidegebieden buiten het Groene Hart.

De neergaande spiraal van peilverlaging, veenoxidatie en bodemdaling moet volgens de raad worden doorbroken. Om bodemdaling tegen te gaan, is een omslag nodig in het waterbeheer van veenweidegebieden: van peilverlaging naar peilverhoging. De rijksoverheid moet gericht op deze omslag sturen. Dat gebeurt nu onvoldoende. De aanbevelingen luiden als volgt:

Nationaal beleidskader en landelijke doelen voor vermindering bodemdaling

De raad adviseert om 50% bodemdalingsreductie verplicht te stellen voor 2030, en voor 2050 een streefdoel van 70% bodemdalingsreductie. Deze doelen vloeien rechtstreeks voort uit de verplichtingen in de Klimaatwet. De raad vindt dat de doelen onderdeel moeten zijn van een op te stellen nationaal beleidskader bodemdaling in de Nationale Omgevingsvisie, en wettelijk vastgelegd moeten worden in regelgeving op grond van de

Omgevingswet. In 2030 kan nader worden gezien of het streefdoel voor 2050 bijstelling behoeft en welke instrumenten nodig zijn om dat doel te bereiken.

Gebiedsgerichte uitvoering

Voor de uitvoering van het bodemdalingsbeleid pleit de raad voor een regionale gebiedsgerichte aanpak. Provincies moeten in overleg met belanghebbende partijen zoneringskaarten opstellen met een prioritering van gebieden. De daadwerkelijke uitvoering kan het beste plaatsvinden in de gebieden zelf. Daarom stelt de raad voor om regionale uitvoeringstafels in te stellen. Hierbij kan aansluiting worden gezocht bij bestaande samenwerkingsinitiatieven. Natuurlijk dienen de waterschappen een belangrijke rol te spelen bij deze uitvoering.

Financiering van de omslag

Voor de boeren in de veenweidegebieden kan de stijging van het waterpeil ingrijpende gevolgen hebben: die leidt immers tot 'vernatting' van hun percelen. In veel gevallen zullen zij hun bedrijfsvoering daarop moeten aanpassen, bijvoorbeeld door extensivering, met minder vee per hectare en/of andere teelten. Zij moeten daarbij door de overheid worden ondersteund, financieel en met kennis. De raad adviseert om een financieringssysteem op te zetten waarin agrariërs, bijvoorbeeld door bedrijven, kunnen worden betaald voor de CO₂-reductie die zij realiseren bovenop de huidige klimaatafspraken voor veenweidegebieden. Verder adviseert de raad om een omschakelingspremie voor boeren beschikbaar te stellen en te zorgen voor uitvoeringsbudget voor de herinrichting van veenweidegebieden.

Investeren in een kennisbasis, monitoring en voorlichting

Tot slot mag een solide kennisbasis bodemdaling niet ontbreken. De raad adviseert de rijksoverheid daarom te blijven investeren in onderzoek naar bodemdaling en een nationale informatievoorziening op te zetten. Voor het monitoren van de landelijke doelstelling voor bodemdalingsreductie is daarnaast een landelijk meetnetwerk nodig. Verder vindt de raad het van belang dat het Rijk een informatiepunt instelt waar agrariërs voorlichting en advies kunnen krijgen over omschakeling naar een andere bedrijfsvoering.

Onderzoeksrapport

Ter voorbereiding van het advies heeft de raad een onderzoek laten uitvoeren naar vernatting van het Groene Hart, in relatie tot de kostprijs van melk en de CO₂-prijs. Het onderzoek is uitgevoerd door Wageningen Economic Research (Daatselaar & Prins, 2020). Het eindrapport van WEcR is hier te downloaden ([pdf](#)).